

Nr 83.

Ankom till riksdagens kansli den 5 maj 1938 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dels åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreatur, dels ock anslag till statens veterinärbakteriologiska anstalt för budgetåret 1938/1939.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkt 86, föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde bliva riksdagen förelagd, för budgetåret 1938/1939 beräkna till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen ett förslagsanslag av 87,000 kronor.

Under punkterna 80 och 81 i statsverkspropositionen har vidare Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på blivande proposition i ämnet, till Statens veterinärbakteriologiska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 beräkna ett förslagsanslag av 292,000 kronor samt till Statens veterinärbakteriologiska anstalt: Omkostnader för samma budgetår beräkna ett förslagsanslag av 305,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 25 februari 1938 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 226, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) med godkännande av de av departementschefen i statsrådsprotokollet för bekämpande bland nötkreaturen av sjukdomen smittsam kastning angivna grunderna till Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen för budgetåret 1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av 70,000 kronor;

2) för statens veterinärbakteriologiska anstalt fastställa viss personalförteckning;

3) godkänna viss avlöningsstat för statens veterinärbakteriologiska anstalt, att tillämpas tillsvdare från och med budgetåret 1938/1939;

4) till Statens veterinärbakteriologiska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av 282,000 kronor;

5) till Statens veterinärbakteriologiska anstalt: Omkostnader för budgetåret 1938/1939 anvisa ett förslagsanslag av 305,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

I.

Åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen.

1935 års riksdag anhöll i anledning av två inom riksdagen väckta motioner (II: 35 och II: 106) och under åberopande av jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 67 i skrivelse den 17 maj 1935, nr 199, bland annat, att Kungl. Maj:t måtte verkställa skyndsamt utredning angående frågan om bekämpande av den smittsamma kastningen hos nötkreatur samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Genom beslut den 15 juni 1935 uppdrog Kungl. Maj:t åt lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen att gemensamt verkställa utredning i bland annat det av riksdagen angivna hänseendet. Med skrivelse den 11 juni 1937 hava styrelserna överlämnat betänkande med utredning i ämnet (stat. off. utr. 1937:19).

Efter remiss ha över betänkandet yttranden avgivits av samtliga länsstyrelser samt lantbruksakademien, Sveriges allmänna lantbrukssällskap, Riksförbundet landsbygdens folk, Sveriges slakteriförbund, Avelsföreningen för svensk röd och vit boskap, Svenska veterinärläkarföreningen, Svenska läsveterinärföreningen, samarbetsdelegationen för husdjurshygien, styrelsen för veterinärhögskolan, statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd. Vid länsstyrelsernas yttranden ha fogats utlåtanden från samtliga hushållningssällsks förvaltningsutskott samt ett flertal läsveterinärer.

Lantbruksstyrelsens och medicinalstyrelsens förslag innebär, att sjukdomen i första hand skall bekämpas genom *frivilliga åtgärder* från djurägarnas sida och att bekämpandet skall uppmuntras genom *understöd av statsmedel* i likhet med vad som sker i fråga om kreaturstuberkulosen. En djurägare bör sålunda enligt vad i betänkandet föreslagits kunna ansluta sig till det frivilliga bekämpandet av sjukdomen och därefter erhålla vissa förmåner såsom kostnadsfria undersökningar rörande sjukdomens förekomst samt bidrag av statsmedel vid nedslaktning. Därjämte bör djurägaren under vissa förutsättningar kunna erhålla förmånen att få sin djurbesättning förklarad fri från sjukdomen. Efter att hava anslutit sig till det frivilliga bekämpandet av sjukdomen skall djurägaren vara skyldig ställa sig till efterrättelse de regler härför, som medicinalstyrelsen meddelar. Denna form av verksamheten skall bedrivas inom områden där sjukdomen är spridd. Emellertid ha styrelserna förordat, att i fråga om sådana trakter av landet, där sjukdomen är mindre utbredd, en mera utvidgad verksamhet bör bedrivas. Denna verksamhet, som alltjämt skall vila på frivillighetens grund, avser ett mera effektivt uppspårande och utrotande av sjukdomen. Slutligen hava styrelserna ifrågasatt, att inom områden, där sjukdomen har endast synnerligen ringa utbredning, tillämpning av *epizootilagen* skall äga rum. I anslutning härtill hava styrelserna även övervägt huruvida icke *införsel av kreatur* till sådana

områden bör underkastas viss kontroll. I överensstämmelse med det anförda hava styrelserna utarbetat förslag dels till kungörelse om statsunderstöd för åtgärder mot sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur (*abortus infectiosus bovis* Bang) och dels till kungörelse med föreskrift om tillämpning av epizootilagen den 12 april 1935 (nr 105) med avseende å sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur.

Departementschefen bar i denna del anfört följande.

»Den smittsamma kastningen har enligt vad utredningen giver vid handen fått en avsevärd utbredning inom stora delar av landet. I vissa trakter, som för närvarande äro i mindre grad hemsökta av sjukdomen, lära densamma mer och mer breda ut sig. De förluster, som genom sjukdomen årligen tillskyndas lantbruket, torde vara betydande. I ett stort antal yttranden har betonats nödvändigheten av att åtgärder i syfte att bistå djurägarna i kampen mot denna kreaturssjukdom vidtagas. I likhet med vad i betänkandet förordats och i yttrandena tillstyrkts anser jag, att de åtgärder som i första hand torde komma i fråga böra vara, att staten biträder med organiserandet av ett av djurägarna frivilligt bedrivet bekämpande av sjukdomen och lämnar detta bekämpande ett ekonomiskt stöd. Att i någon större omfattning tillgripa tvångsåtgärder är, såsom också så gott som enhälligt framhållits, icke tillrädligt. Med hänsyn till att mera ingående erfarenhet saknas huru bekämpandet bör bedrivas och då djurägarna i stor omfattning för närvarande torde vara engagerade i kampen mot kreaturstuberkulosen, torde det nu ifrågasatta bekämpandet av den smittsamma kastningen till en början i allmänhet icke böra bedrivas i större omfattning. Inom områden, där sjukdomen mera sällsynt förekommer, torde emellertid en mera omfattande kamp mot sjukdomen kunna övervägas i enlighet med vad som förordas i betänkandet. Vad åter angår sådana områden, där sjukdomen förekommer synnerligen sällsynt eller också icke alls, lära kunna ifrågakomma att bekämpa sjukdomen efter de i epizootilagen uppdragna linjerna med tvångsingripande från statsmakternas sida.

Då bekämpandet av sjukdomen bygger på frivillig anslutning från djurägarrens sida, bör det såsom regel ankomma på denne att göra framställning om statens stöd för åtgärder med avseende på hans besättning. Innan dylikt stöd lämnas bör emellertid prövas, huruvida förutsättningar finnas att med framgång upptaga kampen mot sjukdomen inom besättningen. Såsom i betänkandet föreslagits bör det ankomma på medicinalstyrelsen att verkställa denna prövning. För att staten skall äga någon garanti att det bistånd som lämnas icke missbrukas bör uppenbarligen krävas, att djurägaren förbinder sig att följa de föreskrifter rörande sjukdomens bekämpande, som kunna finnas erforderliga. I betänkandet ha lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen framlagt huvuddragen av de föreskrifter som i sådant hänseende för närvarande böra ifrågakomma. Vad sålunda föreslagits torde i stort sett vara ändamålsenligt. Såsom styrelserna förordat torde det vara lämpligast, att fastställandet av dessa föreskrifter ankommer på medicinalstyrelsen. Bestämmelserna äro huvudsakligen av veterinärmedicinsk beskaffen-

het och kunna esomoftast bliva i behov av ändringar och tillägg i den mån nya rön och erfarenheter framkomma rörande sjukdomens bekämpande. Utöver iakttagandet av nämnda föreskrifter bör det emellertid även åligga djurägaren att iakttaga nödig försiktighet, så att smitta icke sprides till besättning, som är fri från sjukdomen.

Målet för bekämpandet är uppenbarligen att helt befria kreatursbesättningar från sjukdomen eller ock bibehålla dem fria från densamma. Att ett sådant resultat uppnåtts bör på något sätt utmärkas utåt. Härigenom möjliggöres för djurägarna att ekonomiskt utnyttja denna besättningarnas högre standard. På sätt i förslaget upptagits torde därför vara lämpligt, att djurägare, vars besättning är fri från sjukdomen, under vissa villkor kan erhålla en auktoritativ förklaring härom. Dylik förklaring bör meddelas av medicinalstyrelsen. Förklaringen bör dock endast meddelas, därest verkligt betryggande garantier föreligga att sjukdomen icke förekommer inom besättningen. De krav som i sådant hänseende föreslagits i betänkandet torde vara tillfyllest. Det bör sålunda i första hand fordras, att djurägaren följer de för sjukdomens bekämpande meddelade föreskrifterna. Vidare torde böra fordras, att minst ett år förflutit efter det sista fallet av smittsam kastning inom besättningen och att under året närmast friförklaringen med en mellantid av sex månader tagits två blodprov av varje djur inom besättningen över ett års ålder samt att varje blodprov visat negativt resultat. Den en gång meddelade friförklaringen torde böra gälla tills den återkallas av medicinalstyrelsen. Mot de av styrelserna i betänkandet angivna omständigheterna, vilka skola föranleda återkallelse av friförklaring, finnes från min sida intet att erinra. Den i förslaget förordade bestämelsen att — därest kastningsfall inträffar inom en friförklarad besättning — nötkreatur icke må utföras ur besättningen till fullgörande av köp finner jag i likhet med vad i ett flertal yttranden uttalats icke helt tillfredsställande. För att på ett mera effektivt sätt förhindra spridande av smitta genom utförande av djur ur besättningen torde böra gälla, att varje sådant utförande för annat ändamål än till omedelbar nedslaktning skall vara förbjudet.

De former styrelserna i betänkandet föreslagit för statens bistånd vid bekämpandet finner jag lämpliga. Statsunderstöd bör sålunda lämnas djurägarna dels i form av i viss omfattning kostnadsfria undersökningar rörande sjukdomens förekomst inom besättningen och dels i form av bidrag vid nedslaktning av djur för sjukdomens utrotande. I vissa yttranden har ifrågasatts att genom premiering medelst pristillägg av mjölk från besättningar, som deltaga i bekämpandet av den smittsamma kastningen, uppmuntra bekämpandet av sjukdomen. En sådan åtgärd skulle otvivelaktigt bidraga att öka intresset hos djurägarna för sjukdomens bekämpande. Med hänsyn till den karaktär av försök, som kännetecknar den föreslagna kampen mot sjukdomen och som, enligt vad jag förut anfört, medför att kampen till en början icke bör bedrivas i större omfattning, anser jag mig icke kunna förorda införande av bestämmelser om sådant pristillägg.

Vid bedömande av frågan rörande omfattningen av statens ekonomiska bistånd till bekämpandet måste hänsyn tagas till å ena sidan den enskilde djur-

ägarens behov av att erhålla ett så stort bidrag som möjligt och å andra sidan nödvändigheten att tillse, att staten icke i alltför hög grad betungas med utgifter, vilka dock närmast böra bäras av den enskilde. De förslagsställande styrelserna ha ansett, att staten bör bekosta de blodprovundersökningar, varom veterinär i enlighet med medicinalstyrelsens föreskrifter förordnat, samt därjämte gälda ersättningen till veterinären för tagande av blodproven i fråga om de fem första djuren i varje besättning. Ersättning för nedslaktade djur har föreslagits till femtio kronor för yngre djur och sjuttiofem kronor för äldre djur. I ett stort antal yttranden har hävdats, att de sålunda föreslagna statliga bidragen äro alltför knappt tillmätta. I vissa andra yttranden ha emellertid de föreslagna bidragen ansetts skäligen. För min del kan jag icke tillstyrka högre statsbidrag än som av styrelserna förordats. Det är synnerligen svårt att nu överblicka vilken omfattning, som anslutningen till den ifrågavarande verksamheten kommer att få, och följaktligen även vilka krav, som komma att ställas på statskassan; jag erinrar i detta sammanhang om de mycket betydande kostnader, som betingats av kampen mot nötkreaturstuberkulosen. Till dess större klarhet härutinnan vunnits, torde en viss försiktighet böra iakttagas. Det bör även framhållas, att, då djurägaren har det största intresset av att sjukdomen bekämpas, den övervägande delen av kostnaderna härför bör åvila honom. Den förordade bidragsformen medför, att djurägare med mindre kreatursbesättningar, vilka bäst behöva hjälp, erhålla en fördelaktigare ställning i fråga om understöd till blodprovstagningen. I fråga om de föreslagna ersättningsbeloppen för nedslaktade djur är att märka, att dessa djur i regel icke torde betinga mindre slaktvärde än djur, som nedslaktas på grund av öppen tuberkulos, varför skäl torde saknas att bestämma bidragen till högre belopp än dem som gälla vid nedslaktning för bekämpande av kreaturstuberkulosen.

Den en gång medgivna förmånen av kostnadsfri undersökning bör på sätt föreslagits i betänkandet förbli gällande intill dess densamma återkallas av medicinalstyrelsen. Ett sådant återkallande bör uppenbarligen äga rum, då förutsättningarna för bekämpandet icke längre äro för handen. Vidare bör, såsom också föreslagits, återkallelse ske, då djurägaren icke ställer sig till efterrättelse meddelade föreskrifter rörande sjukdomens bekämpande. Dessa föreskrifter äro i första hand de, som medicinalstyrelsen utfärdat, men därjämte bör djurägaren såsom förut nämnts iakttaga varsamhet till förhindrande av att sjukdomen sprides till andra besättningar. Kontrollen över att djurägaren fullgör sina åligganden torde böra utövas av den veterinär, som anlitas vid bekämpandet av sjukdomen. Även om kontrollen icke skulle bli fullt effektiv genom en dylik anordning, synes någon annan utväg knappast stå till buds, därest icke kostnaderna för kontrollen skola stiga till alltför stora belopp. Det bör åligga veterinären att underrätta medicinalstyrelsen, då han finner att djurägaren eftersätter sina ifrågavarande skyldigheter.

Ett bekämpande av sjukdomen torde ofta icke kunna ske med utsikt till framgång, därest det icke sker samtidigt inom ett flertal besättningar. I betänkandet har detta förhållande jämväl beaktats och särskilda föreskrifter

ha föreslagits rörande gemensamma åtgärder inom flera besättningar. Vad härutinnan föreslagits finner jag välbetänkt. Det bör alltså ankomma på medicinalstyrelsen att vid avgörande av ansökan om statsbidrag från en djurägare för bekämpandet överväga, huruvida inom trakten kan bildas ett naturligt skyddsområde. Är så ej förhållandet, torde i många fall utsikterna för ernående av ett verkligt resultat vara så små, att staten icke bör träda emellan med bidrag av allmänna medel. Finner medicinalstyrelsen att ett gemensamt bekämpande bör komma till stånd, bör förmånen av kostnadsfria undersökningar ej medgivas med mindre samtliga djurägare, som deltaga i det gemensamma bekämpandet, undertecknat förbindelsen att ställa sig till efterrättelse de mot sjukdomen meddelade föreskrifterna. För den händelse djurägare inom ett område sammansluta sig för sjukdomens bekämpande, torde, som i förslaget förutsatts, särskilda föreskrifter få meddelas i syfte att förhindra att någon av djurägarna genom åsidosättande av sina skyldigheter äventyrar verksamheten i hela trakten och därigenom vållar att de kostnader övriga djurägare nedlagt för ändamålet bliva onyttiga. Här kunde såsom i vissa yttranden ifrågasatts övervägas, huruvida icke till förhindrande av dylikt obehörigt förfaringsätt borde upptagas en mera vittgående återbetalningsskyldighet för djurägare i dylika fall än den som förordats i betänkandet. Emellertid läser den nu ifrågasatta verksamheten böra uppbäras av djurägarens frivilliga åtgöranden. I annat fall kan befaras, att hos djurägarna uppstå betänkligheter mot att ansluta sig till densamma. Jag håller därför före, att man icke lämpligen bör gå längre i fråga om återbetalningsskyldigheten än i betänkandet förordats. Undandraget sig en djurägare sina skyldigheter vid gemensamt bekämpande, bör han alltså vara återbetalningsskyldig till statsverket för vad under de två närmaste åren av statsmedel utgivits för åtgärderna inom den försumliges egen kreatursbesättning. I de av djurägarna utfärdade förbindelserna bör upptagas förbehåll rörande den nu föreslagna återbetalningsskyldigheten. Kungl. Maj:t bör emellertid kunna efter skälighetsprövning befria djurägaren från nämnda återbetalningsskyldighet eller nedsätta densamma. På sätt i förslaget upptagits torde en majoritet av de i den gemensamma kampen mot sjukdomen deltagande djurägarna böra äga rätt att uppsäga nyssnämnda förbindelse och frånträda bekämpandet. Därest icke en sådan möjlighet öppnas, torde djurägare icke i någon större utsträckning komma att ansluta sig till ett gemensamt uppträdande mot sjukdomen.

De åtgärder som nu förordats äro avsedda att tillämpas inom områden, där sjukdomen är mera utbredd. Såsom förut berörts finnas emellertid avsevärda områden, där sjukdomen endast har en ringa spridning. Med hänsyn till de större möjligheter, som föreligga att snabbare utrota sjukdomen inom dessa områden, torde där en mera intensiv verksamhet för sjukdomens bekämpande böra bedrivas. För att få en sådan verksamhet till stånd torde det dock vara nödvändigt, att staten inom dylika områden påtager sig en något större bidragsskyldighet än beträffande förut avsedda områden. Denna mera intensiva verksamhet bör, på sätt i betänkandet förordats, i första hand taga sikte på ett snabbt uppspårande av förekommande smitthärdar.

Med hänsyn härtill torde det, såsom föreslagits, vara lämpligt, att inom dessa områden djurägarna, oavsett om de äro anslutna till det frivilliga bekämpandet eller ej, erhålla rätt att kostnadsfritt få undersökning verkställd av de inom besättningarna förekommande kastningsfallen. För detta ändamål torde djurägarna böra äga insända djurens fosterhinnor för kostnadsfri diagnostisering till statens veterinärbakteriologiska anstalt eller godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium. Likaledes bör veterinär, som misstänker förekomsten av sjukdomen, få insända fosterhinnor och blodprov till anstalten för undersökning på statens bekostnad. För att emellertid på ett effektivt sätt få en säker kännedom om sjukdomens förekomst inom ifrågavarande områden bör medicinalstyrelsen, i enlighet med vad som också föreslagits, erhålla befogenhet att föranstalta om blodprovsundersökning inom besättningar, som misstänkas vara infekterade av sjukdomen. Djur, som därvid underkastas sådan undersökning, bör märkas för underlättande av dess identifiering, därest nedslaktningsåtgärder inom besättningen senare skulle ifrågakomma. För blodprovstagningen och märkningen bör i främsta rummet eftersträvas att erhålla djurägarens frivilliga medverkan. I sista hand torde dock, såsom i betänkandet föreslagits, möjlighet böra öppnas att påkalla handräckning hos länsstyrelsen för åtgärdernas vidtagande.

Har sjukdomen konstaterats inom en besättning, kan ifrågasättas, huruvida det icke vore lämpligt, att tvångsåtgärder vidtoges för sjukdomens utrotande inom område varom nu är fråga. Emellertid anser jag i likhet med styrelserna, att bestämmelser härom icke böra upptagas, utan medicinalstyrelsen torde böra söka genom råd och anvisningar få djurägarna att bekämpa sjukdomen eller förmå dem att ansluta sig till det frivilliga bekämpandet. Skulle sjukdomen kunna helt utrotas inom området i fråga genom nedslaktning av ett mindre antal djur, torde på sätt föreslagits medicinalstyrelsen böra söka förmå djurägarna att nedslakta djuren. Nedslaktningen bör i enlighet med förslaget grundprincip ske frivilligt. För att uppmuntra härtill torde medicinalstyrelsen böra äga möjlighet att lämna viss gottgörelse för de nedslaktade djuren. För åtnjutande av dylik gottgörelse bör djurägaren, förutom att nedslakta djuren, förbinda sig att vid inköp av nya djur iakttaga viss försiktighet. Det minimum av varsamhet, som bör fordras, torde, såsom föreslagits, vara, att djurägaren rådgör med veterinär rörande faran för smittspridning genom de för inköp avsedda djuren eller ock avfordrar säljaren veterinärintyg rörande sjukdomens förekomst inom dennes kreatursbesättning. Med hänsyn till den karaktär av försök, som kännetecknar den föreslagna verksamheten för sjukdomens bekämpande, kan jag icke förorda att bestämmelser givas om påföljd för underlåten nedslaktning av i den enskildes rättigheter så ingripande natur som styrelserna föreslagit. Det synes för övrigt mindre sannolikt att en djurägare, som förbundet sig att verkställa nedslaktning, skulle kort tid därefter vilja rygga förbindelsen. För den händelse djurägaren eftersätter sina åtaganden i fråga om inköpen, bör han såsom föreslagits bliva återbetalningsskyldig för de belopp han uppburit såsom bidrag till nedslaktningen. De nu ifrågavarande

bidragen torde böra bestämmas till samma belopp, som förordats beträffande förut omförmäld nedslaktning.

Såsom redan berörts finnas vissa områden, inom vilka sjukdomen är ytterst sällsynt eller ock icke alls förekommande. Företrädesvis torde detta gälla de nordligare länen. Men även inom län, där sjukdomen är mera allmänt spridd, kunna finnas mindre, begränsade områden, som äro helt fria från sjukdomen eller där den endast finnes inom enstaka besättningar. Inom dylika områden torde, på sätt styrelserna framhållit, böra övervägas att tillämpa epizootilagens strängare bestämmelser. För att nämnda jag skall vinna tillämpning i fråga om smittsam kastning måste emellertid jämlikt 2 § 3 mom. i lagen Kungl. Maj:t därom förordna, varjämte kompletterande föreskrifter böra utfärdas. Mot det av styrelserna framlagda förslaget till sådana föreskrifter finnes i sak intet att erinra från min sida. Emellertid torde tillsvidare med utfärdandet av nyssnämnda förordnande böra anstå, till dess närmare kännedom vunnits om sjukdomens spridning. Medicinalstyrelsen torde böra inkomma med förslag rörande de områden, där epizootilagen bör vinna tillämpning, varefter jag ånyo torde få underställa denna fråga Kungl. Maj:ts skärskådande. Likaledes torde tillsvidare böra anstå med det av styrelserna ifrågasatta införandet av bestämmelser rörande en spärrgräns för införande av nötkreatur till vissa områden i syfte att förhindra spridning av den smittsamma kastningen.

I ett flertal yttranden har uttalats, att det för vinnande av ett säkert resultat av bekämpandet av sjukdomen är nödvändigt att jämväl handeln med kreatur underkastas en särskild reglering. Styrelserna ha såsom förut berörts framlagt ett förslag till bestämmelser i ämnet, vilket förslag emellertid mött starka betänkligheter i ett flertal av de däröver avgivna yttrandena. Enligt min mening är denna fråga ännu icke mogen för sin lösning utan torde tarva ytterligare utredning och överväganden. Sambandet mellan detta spörsmål och det nu ifrågasatta förslaget om bekämpande av den smittsamma kastningen finner jag icke vara av den art, att icke sistnämnda förslag kan genomföras självständigt.

I anslutning till vad av mig förut anförts har inom jordbruksdepartementet upprättats förslag dels till *kungörelse om åtgärder mot sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur* och dels till *kungörelse med föreskrifter vid tillämpning av epizootilagen den 12 april 1935 (nr 105) å sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur*, vilka förslag torde såsom *bilaga 1 och 2* få fogas till statsrådsprotokollet.¹

Vad härefter beträffar statens utgifter för det föreslagna kastsjukebekämpandet torde jag få behandla utgifterna för kastsjukelaboratoriet i samband med anslagen till statens veterinärbakteriologiska anstalt.

I likhet med vad i betänkandet förutsatts håller jag före, att av övriga utgifter för närvarande allenast de vilka grundas på den föreslagna kungörelsen om statsunderstöd böra tagas i beräkning.

¹ Bifogas såsom *bilaga 1 och 2* jämväl till detta utlåtande.

Lantbruksstyrelsen och medicinalstyrelsen ha antagit, att under de första åren anslutningen till bekämpandet icke kommer att bli så stor. Med utgångspunkt från att 10,000 besättningar deltaga däri samt att varje år 150 djur jämlikt 6 § i kungörelsen komma i fråga till nedslaktning, av vilka en femtedel måste märkas vid särskild förrättning, ha styrelserna beräknat statens kostnader för arvode till veterinärer för blodprovstagning från de fem första djuren från varje besättning efter en krona för varje djur till sammanlagt ungefär 50,000 kronor om året. Ersättningen av statsmedel för nedslaktning har efter 75 kronor för varje djur beräknats till något över 11,000 kronor. Kostnaderna för den särskilda märkningsförrättningen ha ämbetsverken på i det föregående angivna grunder beräknat till 600 kronor.

Mot de sålunda verkställda beräkningarna har jag intet annat att erinra än att man synes kunna räkna med ett något mindre antal i bekämpandet deltagande besättningar. Med en antagen årlig anslutning av 8,000 besättningar i stället för av styrelsen föreslagna 10,000 samt med i övrigt oförändrade grunder för kostnadernas beräkning skulle statens årliga utgifter i denna del kunna antagas komma att uppgå till $(40,000 + 9,000 + 600 =)$ 49,600 eller i avrundat tal 50,000 kronor.

Mot styrelsernas beräkning av kostnaderna av statsmedel för bekämpandet i sådana trakter, där sjukdomen har allenast ringa utbredning, finnes i och för sig intet att erinra. Dock synes det knappast antagligt, att under det första året förordnanden jämlikt 8 § skola kunna utfärdas i av styrelserna antagen omfattning. De av styrelserna till $(5,400 + 20,000 =)$ 25,400 kronor beräknade kostnaderna torde därför kunna nedsättas till förslagsvis 20,000 kronor.

Styrelserna ha framhållit, att enligt deras förslag blodprovs- och andra undersökningar skulle kunna utföras även å lokala laboratorier, som medicinalstyrelsen godkänt, samt att för att dessa undersökningar skulle kunna utföras kostnadsfritt bidrag av statsmedel erfordrades. Styrelserna, som funne sådant bidrag böra utgå med 50 öre för varje undersökt blodprov, hade emellertid icke kunnat beräkna storleken av det härför erforderliga beloppet.

Jag finner det visserligen ändamålsenligt att lokala laboratorier, som anskaffa erforderlig utrustning, anlitas vid sjukdomens bekämpande. Härigenom komma, bland annat, kostnaderna för den centrala anstalten att minskas. De lokala laboratorierna torde emellertid ännu någon tid vara helt upptagna med de uppgifter, som föranledas av kampen mot kreaturstuberkulosen. Anslag för statsbidrag till lokalt utförda undersökningar torde alltså för närvarande icke vara erforderligt.

Då, såsom styrelserna anfört, de utgifter av statsmedel, som föranledas av de föreslagna bestämmelserna om kostnadsfria undersökningar å statens veterinärbakteriologiska anstalt, ingå i omkostnaderna för det föreslagna kastsjukelaboratoriet, till vilka jag torde få återkomma längre fram, skulle för de i förevarande sammanhang avsedda åtgärderna mot smittsam kastning hos nötkreaturen för budgetåret 1938/1939 alltså erfordras en medelsanvisning av $(50,000 + 20,000 =)$ 70,000 kronor.»

II.

Anslag till statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1937 ha tillkallats fem utredningsmän (generaldirektören J. A. Höjer, ordförande, professorn C. E. G. Forssell, professorn H. G. Magnusson, länsveterinären F. Salwén och veterinären S. Jerlov) att inom jordbruksdepartementet biträda med utredning angående organiserandet av verksamheten vid statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Utredningsmännen ha den 11 januari 1938 avgivit anbefallt utlåtande och däri hemställt att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1938/1939 *dels* till statens veterinärbakteriologiska anstalt anvisa till avlöningar ett förslagsanslag av ett till 375,000 kronor avrundat belopp samt till omkostnader ett förslagsanslag av 330,000 kronor, i vilka anslagsposter inbegripits huvuddelen av personal- m. fl. kostnader för bekämpandet av smittsam kastning hos nötkreaturen, *dels ock* att på medicinalstyrelsens stat för kastningsbekämpandet anvisa till avlöningar ett förslagsanslag av ett till 29,000 kronor avrundat belopp samt till omkostnader (reskostnader) ett förslagsanslag av 10,000 kronor.

Utredningsmännen ha inledningsvis uttalat, att anstaltens nuvarande organisation företedde stora brister i olika hänseenden och att behovet av en omorganisation vore trängande. En av orsakerna till den bristande effektiviteten i företagens skötsel vore att söka i avsaknaden av en gemensam byggnad för de olika avdelningarna, som för närvarande vore inhysta å fem, delvis på betydande avstånd från varandra belägna lokaler. Denna splittring medförde svårighet för föreståndaren och laboratorerna att utöva erforderlig tillsyn samt orsakade stor tidspillan och betydande extra utgifter. Det vore därför av största vikt att anstaltens lokalbehov snabbast möjligt tillfredsställes. En annan orsak till anstaltens ineffektivitet vore bristen på tillräckligt antal befattningshavare med därav följande överbelastning av den befintliga personalen samt för lågt satta löner och arvoden över lag.

Utredningsmännen ha i tabellform redogjort för anstaltens arbetsresultat under de fyra sistförflutna budgetåren samt första hälften av innevarande budgetår och ha anförts, att verksamheten år från år utökats men att stegringen i arbetsbördan ej följts av ett tillfredsställande tillgodoseende av anstaltens behov av utökad personal. Följden hade blivit, att laboratorerna och de fåtaliga assistenterna såväl som de tekniska biträdena på grund av stor arbetsbörda ej fått tillräcklig tid att ägna erforderlig omsorg åt varje särskild arbetsuppgift. Beträffande lönenivån hade klagomål framförts bland annat över att assistentbefattningarna blivit passageplatser med därav följande brist på precision i arbetet vid ombyte av befattningshavare.

Det vore enligt utredningsmännens mening ett vitalt intresse för anstalten att förvärva välkvalificerad arbetskraft men förutsättningen härför vore, att

de anställdas löner och arvoden bringades någorlunda i nivå med vad arbetet på andra områden inom veterinärväsendet inbringade. Härutinnan kunde man ej avvakta lösandet av anstaltens byggnadsfråga. Utredningsmännen ville därför föreslå dels flera nya befattningar, dels ock avsevärda löneförbättringar. Sålunda borde tillkomma nya befattningar i ordinarie ställning för den vetenskapliga personalen.

Departementschefen har härom anfört följande.

»Vad först angår ledningen av bekämpandet av den smittsamma kastningen hos nötkreaturen torde denna, såsom också utan meningsskiljaktighet framhållits i förslagen och yttrandena, böra, åtminstone till dess närmare erfarenhet vunnits, utövas centralt. Hinder bör dock ej föreligga att, i den mån överenskommelse kan träffas, för bekämpandet anlita lokala laboratorier med härför erforderlig utrustning och personal. Det för den centrala ledningen nödvändiga laboratoriet — kastsjukelaboratoriet — torde böra organiseras såsom en avdelning inom statens veterinärbakteriologiska anstalt och jag kan alltså icke biträda styrelsernas och utredningsmännens förslag, att vissa befattningshavare vid laboratoriet skola uppföras å medicinalstyrelsens stat. I avbidan på lösningen av anstaltens byggnadsfråga och därmed sammanhängande omorganisation av anstalten, vilka frågor givetvis komma att inverka på den framtida gestaltningen av kastsjukelaboratoriet, torde icke ens någon del av den för detta erforderliga personalen böra givas ordinarie anställning. Med undantag för en assistentbefattning med av Kungl. Maj:t bestämt arvode torde samtliga tjänster vid laboratoriet böra upptagas såsom extra ordinarie.

Ledningen av laboratoriet torde böra anförtros åt en laborator, som tillika skall hava att i medicinalstyrelsen föredraga frågor rörande kastningsbekämpandet. I likhet med vad som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 15 oktober 1937 är fallet med laboratorn vid anstaltens tuberkulosavdelning (tuberkuloslaboratoriet) torde laboratorn vid kastsjukelaboratoriet böra bliva föreståndare för detta laboratorium. Såsom lämplig lönegradsplacering för den ifrågavarande tjänsten förordar jag 26 lönegraden. Med hänsyn till de åligganden såsom föreståndare och föredragande i medicinalstyrelsen som, enligt vad jag nyss anfört, skola åvila tjänsteinnehavaren, torde dessutom ett arvode av 480 kronor för år böra tillerkännas honom.

I likhet med utredningsmännen förordar jag inrättande vid laboratoriet av en konsulent- och en sekreterarebefattning, båda i 24 lönegraden.

Vad beträffar den övriga personalen vid laboratoriet delar jag statskontorets och lönenämndens uppfattning, att med inrättandet av en del av de av styrelserna och utredningsmännen föreslagna tjänsterna kan anstå, till dess närmare erfarenhet vunnits om laboratoriets arbetsuppgifter. Jag kan alltså icke förorda inrättandet av mer än en assistentbefattning med ett arvode av 6,500 kronor för år. För den tekniska och övriga biträdespersonalen torde böra beräknas medel för anställande av ett första laboratoriebiträde i 11 lönegraden, ett laboratoriebiträde i 7 lönegraden, fyra tekniska biträden

i 4 lönegraden, ett kanslibitråde i 7 lönegraden, två kontorsbiträden i 4 lönegraden, en vaktmästare i 7 lönegraden och ett kvinnligt biträde i 2 lönegraden.

Med den av mig sålunda förordade organisationen av kastsjukelaboratoriet kommer medelsbehovet för avlöningar vid laboratoriet att utgöra, för arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t ($480 + 6,500 =$) 6,980 kronor, för arvoden till övrig icke-ordinarie personal grundavlöningar 43,000 kronor och avlöningsförhöjningar m. m. 6,000 kronor eller tillhoppa 49,000 kronor samt för särskilda löneförmåner till extra ordinarie personal 3,220 kronor. Sammanlagt torde för avlöningar vid kastsjukelaboratoriet alltså behöva anvisas ($6,980 + 49,000 + 3,220 =$) 59,200 kronor.

Vidkommande härefter avlöningsanslaget för statens veterinärbakteriologiska anstalt i övrigt kan jag, i likhet med statskontoret och lönenämnden, icke innan det slutliga resultatet av utredningen angående anstaltens organisation föreligger förorda vare sig några mera genomgripande förändringar i organisatoriskt avseende eller någon mera betydande utökning av personalen. Att märka är att genom inrättande av ett kastsjukelaboratorium viss personal vid anstalten kommer att frigöras. Denna personal kan då disponeras för anstaltens arbetsuppgifter i övrigt. Viss ytterligare personalökning ävensom någon förbättring i en del befattningshavares lönevillkor synes emellertid ofrånkomlig, därest anstalten under provisorietiden skall kunna fylla sin uppgift.

I enlighet med vad som gäller om laboratorn vid tuberkuloslaboratoriet och vad jag nyss förordat beträffande laboratorn vid kastsjukelaboratoriet torde laboratorn vid det serologiska laboratoriet bära såsom föreståndare leda sistnämnda laboratorium. Den i förhållande till anstaltens föreståndare självständiga ställning, som sålunda skulle tillkomma laboratorerna vid tuberkulos- och serologiska laboratorerna, synes mig motivera, att åt en var av dem gives viss löneförbättring i form av arvode, vilket torde kunna bestämmas till 480 kronor för år.

För ett vart av de övriga båda laboratorerna, nämligen det bakteriologiska och det patologisk-anatomiska laboratoriet, torde bära inrättas en extra ordinarie laboratorstjänst i 24 lönegraden.

Jag anser skäligt, att assistentarvodena höjas till respektive 6,500 kronor och 4,500 kronor för år. Antalet assistentbefattningar med det högre arvodet torde bära bibehållas vid nuvarande fyra. Däremot anser jag mig kunna förorda anställande av ytterligare en assistent med det lägre arvodet, vadan antalet sådana befattningar likaledes skulle komma att uppgå till fyra.

I likhet med statskontoret och lönenämnden vill jag förorda att anstaltens nuvarande kassör hänföres till lönegrad B 9. Den härigenom ledigblivna kanslibiträdets tjänsten i lönegrad B 7 torde, såsom medicinalstyrelsen och utredningsmännen förutsatt, få besättas med det kontorsbiträde, som förestår serumexpeditionen. På så sätt blir en kontorsbiträdesbefattning ledig. Med dennas återbesättande med ordinarie innehavare torde bära anstå i avvaktan på anstaltens omorganisation.

Vad medicinalstyrelsen anfört angående de redogöraren tillkommande arbetsuppgifterna synes mig motivera någon förhöjning av det denne befattningshavare tillkommande arvodet. I likhet med lönenämnden kan jag emellertid icke förorda så stor höjning som styrelsen och utredningsmännen föreslagit utan anser redogörarens arvode böra bestämmas till 2,400 kronor, vilket alltså innebär en förhöjning med 400 kronor.

De skäl slutligen som av utredningsmännen förebragts för en förbättring av löneförmånerna åt den djurvårdare, som har hand om anstaltens marsvinstam, finner jag beaktansvärda. Jag anser mig dock icke kunna förorda högre lönegradsplacering för denne befattningshavare än i 8 lönegraden.

Såsom framgår av vad jag tidigare anfört, har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut medgivit, att det för avlöningar vid anstalten för innevarande budgetår beviljade förslagsanslaget å 179,200 kronor finge överskridas med sammanlagt omkring 15,000 kronor. I detta belopp ingår arvode till en assistentveterinär ävensom arvode till ett tillfälligt anställt vetenskapligt biträde. Med hänsyn till dels att genom inrättandet av ett kastsjukelaboratorium en assistentbefattning å det serodiagnostiska laboratoriet torde kunna överflyttas till det serologiska laboratoriet, dels att vid bifall till vad jag nyss förordat i fråga om antalet assistentbefattningar med lägre arvode anstalten kommer att tillföras ytterligare en sådan assistent, torde något arvode till veterinärassistent icke behöva tagas i beräkning vid fastställandet av anstaltens medelsbehov för avlöningar. Ej heller torde man behöva räkna med arvodet till det vetenskapliga biträdet. Medelsförbrukningen för avlöningar under innevarande budgetår kan därför efter avdrag av nämnda båda arvoden beräknas till $(179,200 + 15,000 - 4,500 - 3,000 =)$ i avrundat tal 186,700 kronor.

De av mig nu förordade ändringarna i anstaltens — med undantag för kastsjukelaboratoriet — personalstat kräva för sitt genomförande ett belopp av 30,980 kronor. Av beloppet belöpa 780 kronor å avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, 14,760 kronor å arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, 14,730 kronor å arvoden till övrig icke-ordinarie personal, därav 13,026 kronor å delposten grundavlöningar m. m., samt 710 kronor å särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän. Lönekostnaderna för kastsjukelaboratoriet har jag tidigare beräknat till 59,200 kronor. Medelsbehovet för avlöningar vid anstalten skulle alltså utgöra $(186,700 + 30,980 + 59,200 =)$ i avrundat tal 276,900 kronor. Emellertid synes mig vad lönenämnden yttrat angående den extra och extra ordinarie personalens vid anstalten avlöningsförhållanden böra föranleda att medel beräknas för någon förbättring i denna personals löneställning. Såsom skäligt belopp härför torde, i avbidan på anstaltens omorganisation, kunna beräknas 5,100 kronor. För avlöningar vid anstalten torde alltså böra anvisas tillhoppa $(276,900 + 5,100 =)$ 282,000 kronor.

Vad härefter beträffar anstaltens omkostnadsstat ha, såsom av utredningen framgår, väsentliga överskridanden av anslaget till omkostnader ägt

rum under de senaste budgetåren. Till grund för anslagsbehovet för nästkommande budgetår har anstaltens föreståndare i sin av medicinalstyrelsen och utredningsmännen godtagna beräkning av omkostnaderna lagt den beräknade medelsåtgången under innevarande budgetår, utgörande 256,650 kronor, samt med hänsyn till den konstanta årliga ökningen av anstaltens utgifter, vilken utgjort i genomsnitt 20 procent, hemställt om ett anslag för omkostnader av 299,000 kronor.

För att i möjligaste mån undvika, att det i riksstaten upptagna anslaget till omkostnader jämväl i fortsättningen kommer att överskridas, synes mig den antagliga belastningssiffran under innevarande budgetår, i avrundat tal 260,000 kronor, böra tagas till utgångspunkt för beräkningen av medelsbehovet för nästkommande budgetår. Däremot kan jag icke ansluta mig till uppfattningen, att man därjämte skall hava att räkna med en konstant utgiftsstegring. Ehuru denna utgiftsstegring kan tänkas bliva i viss mån kompenserad av en samtidigt skeende ökning av anstaltens inkomster — att märka är att kastsjukebekämpandet torde komma att medföra viss inkomstminskning för anstalten — synes det mig dock böra ankomma på anstaltens ledning att så avväga verksamheten vid anstalten, att en dylik utgiftsstegring i möjligaste mån undvikas. För kastsjukelaboratoriets omkostnader torde den av utredningsmännen verkställda beräkningen, innebärande ett omkostnadsanslag å i runt tal 45,000 kronor, därav för resor 10,000 kronor, kunna godtagas. För omkostnader vid anstalten torde alltså för nästa budgetår behöva anvisas (260,000 + 45,000 =) 305,000 kronor. Stat för anslaget torde i sinom tid få fastställas av Kungl. Maj:t.»

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att 1935 års riksdag på hemställan av jordbruksutskottet i dess utlåtande nr 67 anhöll, att Kungl. Maj:t måtte verkställa skyndsamt utredning angående frågan om bekämpandet av den smittsamma kastningen hos nötkreatur samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. I berörda utlåtande yttrade utskottet, bland annat, att med hänsyn till den betydande spridning, sjukdomen erhållit, en tvångslagstiftning på detta område sannolikt skulle bliva synnerligen betydande för jordbrukarna. På grund därav skulle kunna befaras — anförde utskottet vidare — att djurägarna av fruktan för de ekonomiska konsekvenserna av upptäckten utav sjukdomen inom deras besättningar komme att hemlighålla inträffade sjukdomsfall. En sådan lagstiftning skulle ofta nog få en effekt motsatt den avsedda. Starka skäl syntes sålunda tala mot att åtminstone för det dåvarande införa tvångsföreskrifter för sjukdomens bekämpande. I stället syntes det böra övervägas att bekämpa sjukdomen på frivillighetens väg genom understödjande av djurägarnas egna strävanden.

Det av Kungl. Maj:t nu framlagda förslaget till *åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen* överensstämmer i huvudsak med vad medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen i gemensamt betänkande föreslagit. Liksom jordbruksutskottet vid 1935 års riksdag närmast förordade, innebär

förslaget, att staten biträder med organiserandet av ett av djurägarna frivilligt bedrivet bekämpande av sjukdomen och lämnar detta bekämpande ett ekonomiskt stöd. Formerna av denna verksamhet avses skola bli olika inom områden, där sjukdomen är spridd, och inom sådana trakter av landet, där sjukdomen är mindre utbredd. Å sistnämnda ställen skall en mera utvidgad verksamhet bedrivas. Slutligen avses med förslaget, att inom områden, där sjukdomen har endast synnerligen ringa utbredning, tillämpning av epizootilagen skall äga rum.

Utskottet har funnit de nu angivna huvudprinciperna för sjukdomens bekämpande ändamålsenliga. Ej heller deltaljerna i det framlagda förslaget har föranlett någon erinran från utskottets sida.

Emellertid vill utskottet understryka departementschefens uttalande därom, att det nu ifrågasatta bekämpandet av den smittsamma kastningen till en början i allmänhet icke bör bedrivas i större omfattning. Då det enligt grunderna för bekämpandet torde ankomma på medicinalstyrelsen att avgöra, vilka kreatursbesättningar som må deltaga i det statliga bekämpandet av sjukdomen, förutsätter utskottet, att styrelsen härvidlag kommer att iakttaga återhållsamhet och försiktighet. Med hänsyn framförallt till de avsevärda kostnader för statsverket, en mera omfattande anslutning till bekämpandet obetingat kommer att medföra, synes det utskottet vara av vikt, att en sådan större anslutning eftersträvas först sedan en ingående erfarenhet av bekämpandet erhållits. Härigenom torde statens ekonomiska bistånd kunna komma att bli på det mest effektiva sätt utnyttjat. Inom områden, där sjukdomen mera sällsynt förekommer, torde emellertid — såsom departementschefen yttrat — en mera omfattande kamp mot sjukdomen kunna övervägas.

I fråga om Kungl. Maj:ts anslagsäskande till åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen har utskottet intet att erinra.

Vidkommande härefter *anslagsanvisningarna till Statens veterinärbakteriologiska anstalt* för budgetåret 1938/1939 ansluter sig utskottet till departementschefens uttalande därom, att innan det slutliga resultatet av utredningen angående anstaltens organisation föreligger, varken några mera genomgripande förändringar i organisatoriskt avseende eller någon mera betydande utökning av personalen torde böra förordas. Emellertid innebär Kungl. Maj:ts förslag härutinnan viss personalökning ävensom någon förbättring i en del befattningshavares lönevillkor. Dessa förändringar sammanhånga delvis med förslag om inrättandet av ett kastsjukelaboratorium — föranlett av de utav utskottet tillstyrkta statliga åtgärderna mot den smittsamma kastningen hos nötkreaturen. Vidare ha åtskilliga personalförstärkningar syns ofrånkomliga, därest anstalten under provisorietiden skall kunna fylla sin uppgift. Då Kungl. Maj:ts framställningar i nu berörda hänseenden synas väl avvägda, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts anslagsäskanden i fråga om statens veterinärbakteriologiska anstalt.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts framställningar,

1) med godkännande av de av departementschefen i statsrådsprotokollet för bekämpande bland nötkreaturen av sjukdomen smittsam kastning angivna grunderna till *Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurssjukdomar: Åtgärder mot smittsam kastning hos nötkreaturen* för budgetåret 1938/1939 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 70,000 kronor;

2) för statens veterinärbakteriologiska anstalt fastställa följande

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

Befattning	Lönegrad
1 föreståndare	B 30
2 laboratorer	B 26
1 kontorist	B 9
1 vaktmästare, tillika preparator	B 8
1 kanslibitråde	B 7
1 tekniskt biträde	B 7
1 vaktmästare	B 7
1 stallförman	B 7
5 kontorsbiträden	B 4;

3) godkänna följande avlöningsstat för statens veterinärbakteriologiska anstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/1939:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor	60,600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t	»	58,600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:		
a) Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	137,700
b) Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	»	11,600
		149,300
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke- ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	»	13,500
		<hr/> Summa kronor 282,000;

4) till Statens veterinärbakteriologiska anstalt: Avlöningar för budgetåret 1938/1939 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 282,000 kronor;

5) till *Statens veterinärbakteriologiska anstalt*: *Omkostnader* för budgetåret 1938/1939 under nionde huvudtiteln anvisa ett *förslagsanslag* av 305,000 kronor.

Stockholm den 5 maj 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl Eriksson, Alfred Andersson, Jacob Hansson, Mannerskantz, Lindbärg* och *Gottfrid Karlsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Björnlunda, *Hedlund* i Häste, *Carlström, Casenberg, Andersson* i Tungelsta, *Karlsson* i Munkedal, *Pettersson* i Rosta och *Andersson* i Surahammar.

Fö r s l a g

till

kungörelse om åtgärder mot sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur.

Beträffande åtgärder för bekämpande av sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur förordnas härigenom som följer:

Om frivilligt bekämpande av sjukdomen enligt medicinalstyrelsens föreskrifter.

1 §.

Medicinalstyrelsen må i enlighet med bestämmelserna i denna kungörelse medgiva, att för utrönande av förekomsten hos nötkreatur av sjukdomen smittsam kastning företages blodprovsundersökning på statens bekostnad.

Framställning om sådan undersökning göres hos veterinär, som har att med eget utlåtande vidarebefordra framställningen till medicinalstyrelsen.

2 §.

Förmånen av kostnadsfri undersökning, som omförmåles i 1 § första stycket, må medicinalstyrelsen bevilja, där styrelsen finner förutsättning föreliggande antingen att hindra sjukdomens uppkomst inom en nötkreatursbesättning eller att, där sjukdomen uppkommit inom en besättning, utrota sjukdomen eller hindra dess spridning.

Djurägare, som beviljats förmån som nyss sagts, skall efter bästa förmåga bekämpa sjukdomen inom sin besättning och är skyldig att iakttaga medicinalstyrelsens föreskrifter för sådant bekämpande. Därjämte åligger det djurägaren att vid försäljning av djur, vid deras betesgång och betäckning samt vid vården i övrigt av besättningen iakttaga nödig försiktighet, så att icke sjukdomen sprides till besättning, som är fri från sjukdomen.

Den av djurägaren anlitate veterinären skall, i den mån möjlighet gives, tillse, att djurägaren fullgör sina skyldigheter i nämnda hänseenden samt, i händelse han visar försumlighet härutinnan, underrätta medicinalstyrelsen.

3 §.

Är framgången av sjukdomens bekämpande i en besättning beroende av att åtgärder vidtagas jämväl inom en eller flera andra besättningar, må den i 1 § första stycket omförmålda förmånen ej beviljas, med mindre en var av djurägarna till medicinalstyrelsen avgivit förbindelse att följa de rörande

bekämpandet meddelade föreskrifterna, vid äventyr av återbetalningsskyldighet till statsverket, som sägs i 7 § andra stycket.

Förbindelsen upphör att gälla, då minst hälften av djurägarna med mera än halva antalet nötkreatur till medicinalstyrelsen anmält, att de vilja upphöra med bekämpandet.

4 §.

Djurägare äger på ansökan erhålla medicinalstyrelsens förklaring, att hans besättning tills vidare skall anses fri från sjukdomen (*friförklaring*), under förutsättning att han följer föreskrifterna för bekämpandet, att minst ett år förflutit efter det sista kastningsfall, som orsakats av Bangs abortbacill, att under året närmast före friförklaringen med en mellantid av minst sex månader tagits två blodprov av varje djur i besättningen över ett års ålder, därvid det sista provet ej må hava tagits tidigare än en månad före friförklaringen, samt att samtliga blodprov, som tagits från besättningen under året närmast före friförklaringen, visat negativt resultat. Friförklaring må icke meddelas, där faran för att ny smitta skall inkomma i besättningen måste anses vara särskilt stor.

Har kastningsfall inträffat inom friförklarad besättning, må, innan undersökning verkställes huruvida kastningsfallet orsakats av Bangs abortbacill, djur icke utföras ur besättningen för annat ändamål än omedelbar nedslaktning.

Har djurägaren brutit mot de för bekämpandet meddelade föreskrifterna, eller har inom besättningen inträffat kastningsfall, som orsakats av Bangs abortbacill, eller har djur reagerat positivt vid blodprovsundersökning eller kan eljest befaras, att sjukdomen på nytt inkommit i besättningen, skall friförklaringen återkallas. Har återkallelse skett allenast av den grund, att ett djur reagerat positivt vid blodprovsundersökning, och finnes vid de två närmast följande blodprovsundersökningarna, av vilka den sista skall hava ägt rum tidigast två månader efter återkallelsen, att intet djur i besättningen över ett års ålder reagerat positivt, må ny friförklaring meddelas.

Veterinären skall äga återkalla friförklaring tills vidare i avbidan å medicinalstyrelsens beslut.

Medicinalstyrelsens meddelande om återkallelse av friförklaring skall lämnas djurägaren i rekommenderad försändelse.

5 §.

Djurägare, som beviljats den i 1 § första stycket omförmälda förmånen, äger å statens veterinärbakteriologiska anstalt erhålla kostnadsfri undersökning av de blodprov, vilka veterinären tagit i överensstämmelse med medicinalstyrelsens föreskrifter för bekämpandet. Därjämte skall, i vad avser de fem första djuren i besättningen, av statsmedel gäldas det arvode, som jämlikt 9 § 12 a) veterinärtaxan den 8 december 1933 (nr 630) tillkommer veterinär för blodprovstagning.

Under den tid friförklaring gäller är djurägaren tillika berättigad att å statens veterinärbakteriologiska anstalt erhålla kostnadsfri undersökning av fosterhinnor från djur, som kastat.

Oaktat medicinalstyrelsen finner förutsättning icke föreligga att bekämpa sjukdomen, må styrelsen medgiva att kostnaderna för redan verkställd blodprovsundersökning skola i den omfattning som förut angivits i denna paragraf gäldas av statsmedel. Sådant medgivande må dock icke lämnas, där det kan antagas att undersökningen verkställts i annat syfte än att främja sjukdomens bekämpande.

6 §.

Deltager djurägare i sjukdomens bekämpande enligt medicinalstyrelsens föreskrifter och finner styrelsen sjukdomen kunna fullständigt utrotas i besättningen genom nedslaktning av något eller några enstaka djur, äger styrelsen, där sådant utrotande anses vara av väsentlig betydelse för sjukdomens bekämpande inom orten i övrigt, på ansökan av djurägaren medgiva denne att för nedslaktning, som sker snarast möjligt och senast inom fjorton dagar efter det medgivandet lämnades, undfå ersättning av statsmedel. Ersättning utgår med femtio kronor för varje djur i åldern sex månader—två år och sjuttiofem kronor då djurets ålder överstiger två år.

Djur, som avses att nedslaktas, skall vara märkt på sätt medicinalstyrelsen föreskriver.

Ersättningen utbetalas av medicinalstyrelsen. Djurägare, som vill komma i åtnjutande därav, skall till styrelsen insända intyg av veterinär eller av två trovärdiga personer, att det märkta djuret nedslaktats.

Har veterinären för märkningen nödgats särskilt besöka besättningen, är han härför berättigad till ersättning av statsmedel enligt gällande tjänstetaxa.

7 §.

Finns förutsättningarna att inom besättningen bekämpa sjukdomen icke längre föreligga, skall medicinalstyrelsen förordna om upphörande av den i 1 § första stycket omförmälda förmånen. Innan så sker, skola djurägare som beröras av åtgärden hava blivit hörda.

Sådant förordnande må ock meddelas, där djurägaren försummat vad honom enligt 2 eller 4 § åligger. Gäller i ty fall beträffande besättningen av djurägaren utfärdad förbindelse varom förmåles i 3 §, skall han tillika återgälda statsverket dess utgifter dels för undersökning av de blodprov och fosterhinnor, som tagits från besättningen under de två sista åren före styrelsens beslut, och dels för blodprovstagningen, ävensom den ersättning av allmänna medel, som må hava utgått för under samma tid verkställd nedslaktning, där ej Kungl. Maj:t finner skäligt medgiva befrielse från återbetalningsskyldighet eller nedsättning av det belopp, som djurägaren skall återgälda statsverket.

Om särskilda åtgärder i vissa trakter.**8 §.**

Har inom län eller del därav sjukdomen icke mer än ringa utbredning, skola, där Kungl. Maj:t på hemställan av medicinalstyrelsen så förordnar, jämväl bestämmelserna i 9—13 §§ där äga tillämpning. Innan styrelsen gör sådan hemställan, skall den höra vederbörande hushållningssällskap.

9 §.

Djurägare, som misstänker att djur i hans besättning lider av sjukdomen, äger insända fosterhinnor från djuret till statens veterinärbakteriologiska anstalt för kostnadsfri undersökning beträffande förekomsten av sjukdomen. Sådan kostnadsfri undersökning skall ock ske, där veterinär, som funnit sig hava anledning misstänka sjukdomens förekomst inom en besättning, insänt fosterhinnor eller blodprov från ett eller flera djur i besättningen till anstalten.

Vid insändande av fosterhinnor eller blodprov skall uppgivas ändamålet med undersökningen, djurägarens namn och hemvist, djurets namn och ålder samt den fastighet, där det finnes uppställt, ävensom namnet på den veterinär som anlitas.

Djurägaren och veterinären skola underrättas om undersökningens resultat.

10 §.

Finner medicinalstyrelsen anledning föreligga till misstanke, att sjukdomen förekommer inom en eller flera besättningar, äger styrelsen förordna veterinär att, i den omfattning styrelsen finner lämplig, inom angivna besättningar taga blodprov för kostnadsfri undersökning å statens veterinärbakteriologiska anstalt beträffande sjukdomens förekomst. De djur från vilka tagits prov skola förse med igenkänningsmärken på sätt medicinalstyrelsen föreskriver.

Förvägras veterinären att taga nödiga blodprov eller att märka djuren, äger länsstyrelsen, efter framställning av veterinären, förordna om handräkning för sådant ändamål.

För åtgärder, som vidtagas jämlikt denna paragraf, skall veterinären erhålla ersättning av statsmedel enligt gällande tjänstetaxa.

11 §.

Sedan den i 10 § omförmälda undersökningen slutförts, skola ägarna till de undersökta djuren ävensom vederbörande veterinär av medicinalstyrelsen underrättas om undersökningens resultat beträffande samtliga undersökta djur. Har sjukdomen konstaterats, skall medicinalstyrelsen samtidigt meddela anvisningar, huru sjukdomen lämpligen bör bekämpas.

Finner styrelsen förutsättning föreligga att genom nedslaktning av ett

mindre antal djur utrota sjukdomen inom det undersökta området, skall detta angivas i underrättelsen, så ock under vilka villkor statsbidrag kan utgå för ändamålet. I ty fall skall underrättelsen givas djurägarna i rekommenderad försändelse samt åtföljas av formulär till sådan förbindelse varom förmäles i 12 §.

12 §.

Hava ägarna till samtliga de djur, vilka i medicinalstyrelsens underrättelse ifrågasatts för nedslaktning, inom tio dagar efter underrättelsens avsändande inkommit till medicinalstyrelsen med skriftlig förbindelse innefattande åtagande *dels* att nedslakta djuren *dels ock* att fullgöra vad i 13 § föreskrives vid där stadgat äventyr, skall för djur, som nedslaktas inom tre veckor efter underrättelsens avsändande, av statsmedel utgå ersättning enligt de i 6 § stadgade grunderna.

Vad i 6 § tredje stycket finnes föreskrivet angående utbetalande av ersättning samt vad djurägare skall iakttaga för att utbetomma sådan skall ock gälla i fråga om ersättning varom sägs i första stycket.

13 §.

Djurägare som tillgodonjutit ersättning för nedslaktning, som omförmäles i 12 §, skall vid inköp av djur, som icke tillhör friförklarad besättning och ej heller härrör från område, där epizootilagen den 12 april 1935 (nr 105) äger tillämpning med avseende å sjukdomen, rådfråga vederbörande tjänsteveterinär rörande faran för smittspridning genom djuret eller ock avfordra säljaren veterinärintyg rörande sjukdomens förekomst i dennes besättning. Har djurägaren gjort sig skyldig till underlåtenhet härutinnan, och yppas sjukdomen på nytt i hans besättning inom två år från det nedslaktningen skedde, skall djurägaren återgälda, vad av allmänna medel utgått såsom ersättning för de nedslaktade djuren där ej är sannolikt, att underlåtenheten icke medverkat till att sjukdomen inkommit i besättningen.

Allmänna bestämmelser.

14 §.

Medicinalstyrelsen äger medgiva, att vad i denna kungörelse stadgats rörande statens veterinärbakteriologiska anstalt skall gälla jämväl annat veterinärbakteriologiskt laboratorium. Det skall åligga dylikt laboratorium att underrätta styrelsen om resultatet av de vid laboratoriet i enlighet med denna kungörelse verkställda undersökningarna.

15 §.

Är veterinär berättigad till ersättning av statsmedel för åtgärd jämlikt denna kungörelse, skall han i föreskriven ordning insända räkning härå till medicinalstyrelsen, som det åligger att efter granskning av räkningen till veterinären utbetala honom tillkommande ersättningsbelopp.

16 §.

De närmare bestämmelser, som kunna erfordras för tillämpningen av denna kungörelse, meddelas av medicinalstyrelsen.

17 §.

Förordnar Kungl. Maj:t, att epizootilagen den 12 april 1935 (nr 105) skall beträffande visst område äga tillämpning med avseende å sjukdomen, upphör denna kungörelse att gälla inom området.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1938.

Fö r s l a g

till

kungörelse med föreskrifter vid tillämpning av epizootilagen den 12 april 1935 (nr 105) å sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Förekommer sjukdomen smittsam kastning hos nötkreatur icke inom visst län eller del därav eller har den där allenast synnerligen ringa utbredning, skola inom sådant område, där Kungl. Maj:t på gemensam framställning av medicinalstyrelsen och lantbruksstyrelsen samt efter hörande av vederbörande hushållningssällskap det förordnar, bestämmelserna i epizootilagen äga tillämpning med avseende å sjukdomen. Vid tillämpningen skola iakttagas de i det följande givna stadgandena.

2 §.

Inträffar fall av kastning, åligger det djurägaren att ofördröjligen och sist inom 24 timmar göra anmälan därom hos vederbörande tjänsteveterinär eller närmast boende veterinär.

Kan det misstänkas att smittsam kastning föreligger, skall veterinären tillsäga djurägaren att ofördröjligen insända fosterhinnor från djuret till statens veterinärbakteriologiska anstalt eller annat av medicinalstyrelsen godkänt veterinärbakteriologiskt laboratorium.

Visar undersökningen av fosterhinnorna, att sjukdomen förekommer, skall veterinären omedelbart avresa till stället, verkställa nödig besiktning av besättningen och taga erforderliga blodprov samt insända dessa för undersökning. Besiktning och tagande av blodprov för undersökning äger veterinär jämväl verkställa, då han eljest finner grundad anledning misstänka sjukdomens förekomst.

3 §.

I fall som avses i 2 § skall veterinären enligt av medicinalstyrelsen lämnade anvisningar meddela djurägaren erforderliga föreskrifter till förhindrande av smittans spridning.

Visar undersökningen, att sjukdomen icke förekommer, skall veterinären underrätta djurägaren om att föreskrifterna icke längre behöva iakttagas.

4 §.

Medicinalstyrelsen äger, när styrelsen finner skäl därtill föreligga, förordna veterinär att i den omfattning styrelsen bestämmer inom orten taga blodprov av nötkreatur för undersökning å statens veterinärbakteriologiska anstalt eller annat veterinärbakteriologiskt laboratorium, som medicinalstyrelsen bestämmer, beträffande sjukdomens förekomst.

5 §.

Då sjukdomen konstateras, skall medicinalstyrelsen giva vederbörande länsstyrelse meddelande därom. Länsstyrelsen åligger att omedelbart förklara ställe, där sjukdomen förekommer, smittat tillika med omkringliggande område i den utsträckning, som prövas erforderlig.

6 §.

Medicinalstyrelsen skall i fråga om smittförklarat område besluta om vidtagande av de åtgärder, som prövas erforderliga till förhindrande av sjukdomens spridning. Därvid äger styrelsen förordna om nedslaktning av alla smittade djur i besättning, som avses med smittförklaring, eller, där styrelsen för att hindra smittspridning så finner nödigt, av hela besättningen.

7 §.

I övrigt skola i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i 1—12 §§ kungörelsen den 12 april 1935 (nr 106) med närmare föreskrifter angående bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1938.
